BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ BİRLEŞİN!

kitle

YIL 13 NİSAN 1986 SAYI: 294

Ankara Washington Pazarlığı

ABD Dışişleri Bakanı Shultz'un son Türkiye gezisi iki amacı taşıyordu:

1- Türkiye'deki Amerikan üsleri konusunda altı aydır sürüncemede bulunan ikili anlaşma görüşmelerini sonuca bağlamak,

2- Kıbrıs'da NATO'nun öngördüğü çözüm doğrultusunda yol almak.

Türk hükümetinin her iki konuya da yaklaşımı pazarlıktır. Pazarlık deyince, iki eş kapitalist devlet arasındaki pazarlığı anlamamak gerekir elbet. Evren-Özal hükümetinin ABD ile yapmaya çalıştığı pazarlık, uşak ile efendi arasındaki uşağın ücret pazarlığından başka bir şey değildir.

Türkiye'deki yüksek enflasyon nasıl ki ekonomik ve ticari yaşamdaki parasal değerleri belirliyorsa, Özal da enflasyonist bir ülkenin başbakanı olarak sık sık ABD'den NATO'dan, ya da Ortak Pazar'dan Türk hükümetinin uşaklık bedelinin artırılması talebinde bulunmak zorunda kalıyor.

Ülkeyi haraç-mezat satışa çıkarmış olan Evren-Özal çetesi artık bu gibi pazarlıkları kapalı kapılar ardında yapmaya dahi gerek görmeyecek kadar hayasızlaşmış durumda.

Örneğin AET ülkelerinde Türkiyeli yurttaşların serbest dolaşım hakkının başlayacağı zaman mı yakınlaştı, Türk hükümeti hemen "bana şu kadar para verirseniz ve şu, şu ekonomik, ticari kolaylıkları sağlarsanız serbest dolaşım anlaşmasının şu maddesinden şu kadar yıl için vazgeçerim" diye fiyatını peşinen ortaya koyuyor. Sonra da al takke, ver külah pazarlığa oturuyor.

İKİLİ ASKERİ ANLAŞMA

AMERİKAN üsleri ve Kıbrıs konularında da bu böyle oldu. Shultz daha Türkiye'ye gelmeden, basın açık açık yazdı ki, ABD şayet ticaret kotalarında Türkiye'ye kolaylık sağlamazsa ve ABD'nin Türkiye ile Yunanistan'a yaptığı 10'a 7 oranındaki yardımın ölçeği Türk tarafı lehine değiştirilmezse Türk hükümeti yeni ikili anlaşmayı imzalamayacaktır.

Beyaz Saray da zaten bunu bildiği için, Shultz'u Türkiye'ye gönderirken 7/10 oranının dolaylı yollardan Türkiye lehine değiştirilmesini kabul etmiş ve bunu da duyurmuştu. Reagan yönetimi bu oranı korumakta kararlı gözüken Kongre'nin koyduğu engeli aşmak için Türkiye'ye "ek mektup" yöntemiyle ek fon sağlamayı vadetmektedir. Böylece Shultz gelirken pazarlığın bir bölümünde ödünle gelmiştir. Ama Türk hükümetinin ticari kolaylık istekleri vardır. Türkiye bunlar sağlanmazsa "ek mektup" formülüne de yanaşmayacağını söylemiştir.

Bilindiği gibi Türkiye ile ABD arasında Savunma İşbirliği Anlaşması (SİA) adıyla imzalanmış bulunan ikili anlaşmanın süresi dolduktan sonra, bu anlaşma kendiliğinden uzamıştı. Türk tarafı bu anlaşmada değişiklik yapılması için geçtiğimiz Eylül ayında konuyu pazarlığa açmıştı.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi Shultz'un bu gelişinde hem 7/10 oranının "ek mektup yoluyla" değiştirilmesi, hem de Türkiye'nin ihraç ürünlerine ABD'nin koyduğu kotanın kaldırılması konusu ele alınmıştı. Türk tarafının pazarlık başındaki maksimum talepleri bundan ibarettir. Shultz'la yapılan görüşmelerde pazarlık bitmemiştir.

PETROL DAMPİNGİ

ÖZAL hükümetinin, ABD tarafından Türk ihraç mallarına (tekstil ve demir-çeliğe) konulmuş olan sınırlamanın tamamen değilse bile kısmen kaldırılması yolunda görüşmelerde ısrarlı davrandığı anlaşılmaktadır. Çünkü dünyada petrol fiyatlarının olağanüstü oranlarda düşmesi Türk hükümetini bir yandan memnun ederken, Özal'a faturasını da birlikte getirmiştir.

Zira Türkiye'nin ihracatında önemli yeri olan İran ve Irak'ın petrol ülkeleri olmaları, bu ülkelerin petrol dampingi karşısında ödeme güçlüklerinin artmasını getirmiştir. Türkiye Irak'dan bir milyar dolar tutarındaki alacağını alama-

maktadır. Özal Irak'a bu borcun ne kadar zaman ve yüzde kaç faizle ertelenebileceğinin görüşmesini yapmak için gitmiştir. Ama Özal seyahatinden umutlu dönmediği gibi, petrol fiyatlarındaki hızlı ve yüksek düşüşün Irak'ın ithalatını iki milyar dolar azaltacağını, bunun Türkiye'yi fazlasıyla etkileyeceğini söylemiş ve "iş adamlarına" ihracat için Batı'ya yönelmelerini salık vermiştir.

Türkiye'nin Batı'ya olan ihracatı bellidir. Türk ihraç ürünlerinin kalitesinden ambalajına kadar Batı pazarlarında şimdikinden daha fazla rağbet görmesi ise başlı başına yüklü yatırımları gerektirmektedir. Bunun ise fonları mevcut değildir.

Esasen Türkiye geleneksel ihraç ürünleri dışında Batı'ya bir şey ihraç edebilme yeteneğinde ve kapasitesinde olmadığı için, 1980'den beridir Irak ve İran'la ticaretini geliştirerek, esas olarak bu iki ülkeye yapılan ihracattan sebeplenmiştir. Şimdi ise hem Irak hem de İran açısından bu kapı önemli ölçüde kapanmıştır.

"Batı'ya yönelin" demekle, tekelci burjuvazimizin ihracatı Batı'ya da yönelemeyeceğine göre, Özal yüksek satın alma gücüne sahip, Batı'nın en kalabalık ülkesi Amerikan pazarının kapısını aralayarak bu eksiği telafi etmek peşindedir. Esasen İran ve Irak'a yapılan Türk ihracatı doruğunda olduğu zamanda bile Amerikan pazarına gözünü diken ve her meselede ABD'nin kotayı kaldırması ya da azaltması talebini getiren Özal, şimdi kendi güney pazarı iyice daralınca Amerikan ticaret kapısına yönelmekten başka hiç bir ihraç şansına sahip değildir. Yapılan hesaplara göre, petrol fiyatlarının düşmesinden Türkiye'nin yıllık avantajı 800 milyon dolar olabilecektir, ama İran ve Irak'ın (ve Libya'nın) ithalatının azalmasından dolayı, bu tutarın iki katından fazla (2 milyar dolara yakın ölçekte) Türkiye ihracat daralmasına düşecektir. Yani sonuçta petrol dampingi Özal'ın sevineceği değil, üzüleceği bir durumdur.

ÖZAL'IN SEÇİM HESAPLARI

ÖZAL açısından, içeride de işler iyice kötüye gitmektedir. Kamuoyu yoklamaları ısrarlı olarak sosyal demokrat partiyi birinci parti olarak göstermektedir. Burjuva muhalefetin DYP ve RP kanatlarının da oyları hesaba katılırsa seçmenlerin üçte ikisinin Özal karşıtı partilere oy vereceği anlaşılmaktadır.

Bunun için Evren-Özal çetesinin karşısında iki şık kalmaktadır: a) faşizmin yeni bir atağıyla burjuva muhalefetini susturmak, onların partilerini kapatmak ve 1988 seçimlerini de 6 Kasım 1983'deki gibi sahte seçimlere indirgemek, b) ya da hükümetteki burjuva partilerinin seçimler öncesinde izlediği "seçim ekonomisi"ne başvurarak en fazla oyu toplayıp, ANAP'ı seçimlerden birinci parti olarak çıkarıp, beş yıl daha hükümette tutmak.

Birincisini yapmak ne şu anki iç güçler dengesi açısından mümkündür, ne de Türkiye'nin Batıyla ilişkileri buna elvermektedir. Bu nedenle, Özal ikinci yolu denemektedir. Fakat bu yol sadece seçim yasalarını birinci parti lehine değiştirmekle gerçekleşemez. Çünkü ANAP'ın sandıktan birinci parti çıkabilmesi şansı şayet varsa, bu herşeyden önce "seçim ekonomisi" ne bağlıdır, seçim ekonomisi de paraya...

Irak, İran'ın ve Libya'nın bir hayli düşecek olan ithalatlarını bir kaç yıl içinde artıramayacakları düşünülürse, Özal seçim öncesindeki seçim ekonomisini hangi parayla gerçekleştirecektir. Üstelik bir de vadesi çeşitli zorlamalarla ertelenmiş olan dış borçların artık ertelenemeyecek raddeye gelecekleri 1987 ve 88 yıllarında, bu borçların da Özal'ın üzerine çullanacağı düşünülürse, hokkabazın 88'de birinci parti diye çıkma şansının ve hesaplarının büsbütün iflas edeceğini görmek hiç de kehanet değildir.

İşte Shultz'un getirdiği 7/10 oranını ek mektup yoluyla değiştirme önerisi bu açıdan Özal için çok az öneme sahiptir ve Özal bu nedenle ticaret kolaylığını adetâ ön şart koşmaktadır ve "bu olmazsa, ek mektup yöntemini de kabul etmeyiz" demektedir.

Ama Beyaz Saray için Türkiye'ye ticaret kolaylıklarını sağlamak kolay değildir. Amerikan yönetimi kendi ülkesinin değişik tekelci çevrelerine ve onların binbir türlü girift uluslararası ekonomik ilişkilerine böyle bir takım bölgesel politik ve stratejik mülahazalarla kolay kolay müdahale edemez. Emperyalist kampın azgın bir koro halinde kampanya yürüttüğü Polonya konusunda dahi burjuvazisine Sovyetler Birliği'ne karşı ambargo uygulatamayan Reagan Türkiye'deki çıkarlarını bahane edip Amerikan finans kapitalinin işine karışamaz. Nitekim bundan tam bir yıl önce iki hükümet arasında kotalar kolaylığında bir centilmenlik anlaşması yapılmıştı, ama Beyaz Saray, kağıda bile dökmeye cesaret edemediği bu anlaşmayı kendi ülkesinde uygulatamamıştı. Böylece Batı pazarları karşısında Mahmutpaşa işportacısından farklı olmayan Özal, tezgâhındaki tekstil ürünlerini ABD'ye pazarlamak konusundaki beklentilerinde hüsrana uğramıştı.

Bu nedenle Özal, işi bu kez sağlama almak için ısrar etmek zorundadır. Zorundadır ama nereye kadar? Tarzan bozuntusu gerçekten güç durumdadır; bir yandan yukarıda andığımız ekonomik ve iç politik güçlüklerle, öte yandan gorilleriyle birlikte gelen Amerikan azmanı Shultz'la boğuşmak kolay değildir. Üstelik de Shultz bu kez çantasında sadece ikili anlaşmayla değil, bir de Kıbrıs meselesiyle gelmiştir. Özal'ın ticaret kolaylı-

ğında diretmek zorunda kalmasının bir nedeni de budur. Şayet istediğini ABD'den koparamazsa, sadece elindeki üsler kozu değil, Kıbrıs kozu da gidecektir. Shultz'un Kıbrıs'ı da diplomatik çantasına koyup gitmesi Özal için sürpriz olmuştur. Şimdi artık pazarlık toptan yapılacaktır ve işgalci Türkiye'nin elindeki Kıbrıs kozu da giderse, seneye pazarlık edebilecek birşey kalmayacaktır.

KIBRIS'DA NATO'CU ÇÖZÜM

NATO'nun en önde gelen iki ülkesi ABD ve İngiltere'nin Kıbrıs konusunda hareketlendiği anlaşılmaktadır. Bunun biricik nedeni Sovyetler Birliği'nin getirdiği ve dünyada yankı uyandıran barış önerisidir. Bu önerinin sadece sosyalist dünya ile üçüncü dünya tarafından değil, bizzat NATO'nun Avrupalı pek çok müttefiki tarafından bile olumlu karşılanması her iki ülkeyi de telaşlandırmıştır. Çünkü Sovyet barış önerisinin ön şartı Türk askeri birliklerinin ve tüm yabancı askerlerin ve üslerin adadan çıkartılmasıdır. Gene Sovyet önerisinde dile getirilen Kıbrıs konusunda bir uluslararası konferans toplanması tezi de Birleşmiş Milletler'deki devletlerin büyük çoğunluğunca benimsenmektedir.

Böyle olduğu içindir ki, ABD, alelacele Perez de Cuellar ile kulise girişip, konuya el atmıştır. Shultz Kıbrıs konusunu da Türk hükümetine getirirken, Reagan'cı Thatcher da kendi dışişleri bakanı Sir Geoffrey Howe'u Atina'ya göndermiştir.

Shultz Türk askeri birliklerinin adadan çekilmesini istemiştir. ABD, NATO'nun güneydoğu kanadının onarılması niyetiyle 1974 ve sonrasını izleyen ilk dönemde de bu talebi getirmiş hatta Türkiye'ye askeri ambargo uygulamıştı. Ama ABD daha sonra fiili durumun sürmesine göz yummuş ve tüm dünyanın talebi olan Kıbrıs'da barışçıl bir çözümün vazgeçilmez ilk ve en önemli ön şartı niteliğinde bulunan bu zorunluluğu görmezlikten gelmişti.

Hatta ABD, K.Evren cuntasının adada "bağımsızlık ilanı" diye tanıttığı kukla KKTC'yi kurdurtması emrivakisine bile pek ses çıkarmamıştı.

Yıllardır ABD ve NATO tarafından bile bile uyutulmuş bu konu şimdi niye gündeme gelmiştir. Çünkü Sovyetler'in getirdiği tüm askeri birliklerin ve üslerin adadan çıkartılması önerisi bugün dünyada dünkünden daha geniş yankılar uyandırmıştır. Türk askeri birlikleri adada kaldığı müddetçe, daima tüm dünya kamuoyunda Türk askeri birlikleriyle birlikte, İngiliz üslerinin de adadan çıkartılması talebi giderek artan bir kamuoyu baskısı niteliğinde kalacaktır. Şayet ABD ilk ağızda Türk askeri birliklerinin adadan çıktığı izlenimini yaratabilirse, bu durumda dünya kamuoyunun İngiliz üsleriyle ve Yunan askeri birlikleriyle ilgilenmeyeceğini, konunun önemini yitireceğini hesaplamaktadır. Kısacası ne ABD, ne de onun en yakın müttefiki İngiltere Kıbrıs'daki üslerden vazgeçmeyi göze alabilirler.

Esasen Türkiye'ye getirilen öneri de Türk askeri birliklerinin tamamen değilse bile kademeli olarak büyük ölçüde adadan çekilmesidir. Yunanistan'ın Türkiye'den tüm askeri birliklerini çekmesini talep etmemesi için İngiliz Dışişleri Bakanı Atina'yı ikna etme görevini almıştır.

ABD'nin Ankara'ya önerdiği daha da somut çözüm şudur: ABD Türk askeri birliklerinin büyük ölçüde çekilmesi –ve bu konunun dünya kamuoyunda kapanmış gibi görünüm kazanması– karşılığında, 100 adet modern yapılı hava indirme helikopterini ve benzer teçhizatı Türk ordusuna vermeyi, bunlar için Mersin'de bir hava indirme üssü kurmayı önermektedir. Bu şekilde Türk ordusu ve dolayısıyla NATO generalleri insiyatifi ellerinde tutma olanağına sahip bulunacaklardır.

Bir başka deyişle, Sovyetler Birliği'nin ve tüm dünya barış güçlerinin ve aynı zamanda Türkiyeli barışseverlerin öteden beri temel öngörüsü olan bağımsız ve bağlantısız Kıbrıs, bir yandan İngiliz askeri üsleri aracılığıyla, fiilen gölgelendiği gibi, Mersin'deki hava indirme üssü ve onun birlikleri ile, gene oradaki deniz çıkartma birlikleri Kıbrıs'ın başında Demokles'in kılıcı gibi sallanıp duracaktır.

Ankara'nın gerek ikili askeri anlaşma, gerekse de Kıbrıs konusunda Amerikan çıkarlarına uygun bir çözümden yana olduğu kimsenin meçhulü değildir. Bu amaçla yaptığı pazarlığın birinci bölümü ise 7/10 dengesinin değişmesi önerisiyle zaten aşılmış sayılmaktadır. Anlaşılan pazarlıklar ticari kolaylıklar üzerine devam edecek ve önünde sonunda her iki taraf kesişip, anlaşacaklardır.

Kıbrıs'da NATO içi getirilecek bir çözüm asla kalıcı olmayacak ve dolayısıyla çözüm niteliğini taşımayacaktır.

Kıbrıs Rum ve Türk toplumlarının, Türkiye ve tüm dünya barış güçlerinin çıkarları, yabancı üslerden ve askerlerden arınmış bağımsız ve bağlantısız bir Kıbrıs'da her iki topluluğun da haklarını gözetecek ve bir arada yaşamasını sağlayacak birleşik bir yönetimin gerçekleşmesidir.

Tek kalıcı çözüm, ancak bu sayede mümkündür. ■

Gelecek Halk Güçlerinindir

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi Merkez Komitesi'nin yıllık olağan toplantısı geçtiğimiz Mart ayı içinde yapıldı. Toplantıya sunulan MK Politikbürosu Raporu'nun görüşüldüğü, barış sorunu başta olmak üzere uluslararası politikada birincil önem taşıyan belli başlı olayların ele alındığı, Türkiye'nin ekonomik ve siyasal durumunun tartışıldığı, Türkiye'de işçi sınıfı politik mücadelesinin, genel işçi sınıfı hareketinin, Kürdistan ulusal demokratik muhalefetinin ve topyekün emekçi halk güçleri mücadelesinin ve perspektiflerinin irdelendiği, önümüzde duran politik ve örgütsel görevlerin ve bu görevleri gerçekleştirme olanaklarının ve perspektiflerinin üslup ve yöntem sorunlarına varıncaya dek ayrıntılı olarak gözden geçirildiği toplantı sonucunda bir bildiri yayınlandı.

Aşağıda, toplantı sonucu yayınlanan TSİP Merkez Komitesi bildirisinin tam metnini veriyoruz.

6 Kasım 1983 Seçimleri ile Türkiye'de demokrasiye geri dönüldüğü iddia edilmişti. O tarihten bu yana iki buçuk yıl geçti. Bu iki buçuk yıl boyunca Türkiye'nin problemleri daha da ağırlaştı. Çalışan yığınlar için, demokratik hak ve özgürlüklerin hemen tamamı askıda. Çoğu göstermelik bir kaç grev, grev hakkının fiilen yok edilmiş olduğunu açıkça kanıtladı. Yüksek öğrenim gençliği ağır baskı ve yıldırma karşısında yasal örgütlenme hakkını kullanamıyor. Kolluk kuvvetlerinin sol hareketlere, sosyalist partilere saldırısı bütün şiddetiyle sürüyor. Parlamentoda üyesi bulunan partilerin mensupları dahi, sistematik bir şekilde karakoldan geçiriliyorlar. Kürdistan'daki terör, keyfi cinayetlerle, sürek avları ve tehcir olaylarıyla sürüp gidiyor. Pahalılık, geliri nispeten yüksek sayılan aileler için dahi ateşten gömlek haline geldi. Çalışma çağı içindeki her iki insandan sadece birisi iş sahibi. Kısacası, emekçi kitleler için Türkiye tam bir cehennem.

Dünyada kapitalizmin buhranı ağırlaşarak sürüyor. ABD emperyalizmi, krizi tröstlerin yararına atlatmanın yolunu silahlanmaya hız vermekte buluyor. ABD savunma bütçesi 300 milyar doları aştı. Bu miktar bir Afrika kıtasının ya da Latin Amerika ülkelerinin tümünün yıllık gelirlerinin üstündedir. Ve Reagan yönetimi önümüzdeki yıllarda askeri harcamaları daha da hızlı tırmandırmak eğilimindedir. Silahlanma harcamaları içinde, hemen tüm dünyanın çılgınca diye nitelendirdiği –buna karşılık ABD silah sanayii komplekslerine tatlı kârlar vadeden– Yıldız Savaşları projesinin payı süratle artmaktadır.

ABD emperyalizminin silahlanmaya hız vermesinin bir diğer amacı, sosyalist sistemin ilerleyişinin önünü tıkamak, emperyalizme bağımlı ülkeler halklarının vermekte oldukları ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelelerini bastırmaktır. Beyaz Saray ve Pentagon tarafından kasıtlı olarak tırmandırılan uluslararası gerginlik, en başta Sovyetler Birliği'ni hedef alan nükleer savaş tehdidi, SSCB'ni, silah dengesinin korunabilmesi için gereksiz yere silahlanmaya zorluyor ve böylece sosyalist inşayı çok daha mükemmelleştirecek kaynakların "boşa" sarfedilmesine yol açıyor. Aynı şekilde sosyalist ülkelerin ulusal kurtuluş savaşı veren, veya bağımsızlıklarını korumak için mücadele eden halklara, yaptıkları silah yardımları da bu ülkelerin daha hızlı gelişmelerini engelleyen bir faktör rolü oynuyor.

SSCB Reagan yönetiminin dünya barışı üzerinde demoklesin kılıcı gibi tuttuğu "Yıldız Savaşları Projesi" uygulamasına son verilmesi için yapıcı bir politika izliyor. Nükleer silahlarda yapılacak karşılıklı indirimlerle dünyamızın üçüncü bin yıla nükleer silahlardan arınmış olarak girebilmesini mümkün kılacak projeler öneriyor, bu konudaki ciddi ve içtenlikli tutumunu, tüm nükleer denemeleri tek yanlı durdurarak kanıtlıyor. Beyaz Saray sertliğini daha şiddetlendiremiyorsa, bu, Sovyetler Birliği'nin izlediği ve tüm dünyada olumlu yankılar bulan yapıcı barış politikasının sonucudur.

Uluslararası gerginliği tırmandırmanın bir diğer amacı, dünya devrimci sürecinin başını çeken sosyalist sistemle, onun bir diğer önemli bileşeni olan ulusal kurtuluş hareketi arasındaki doğal ittifakın arasına kama sokmaktır. ABD emperyalizmi, dünya halkları arasında sosyalizme duyulan sempatinin yükselmesini engellemek, halklarla SSCB arasında yaygınlaşan ittifakları bozmak ve kendine yakıştırdığı dünya jandarmalığı rolünü sürdürebilmek için her yerde barışı kundaklıyor, görüşmeler yoluyla ihtilafların çözümü yollarını kesiyor, her fırsatını bulduğunda devlet terörizmini büyük bir pervasızlıkla uyguluyor. Washington'un, kendisinden onbinlerce kilometre uzaklıktaki Ortadoğu'dan elini çekmemesinin, her çatışmanın altında CIA parmağı bulunmasının nedeni budur.

Hem Sovyetler Birliği'ne komşu olan, hem de Ortadoğu'nun yanıbaşında yeralan Türkiye'de Evren-Özal ikilisinin başta olması, ABD emperyalizmine, saldırgan dış politikasını uygulayabilmesi için son derece elverişli bir imkan yaratıyor. Çünkü NATO yetiştirmesi generaller de, ABD iş çevreleriyle sıkıfıkı ilişkiler içindeki Özal ve çevresi de sonuna kadar Amerikancıdırlar. Washington için bugün Ankara, dünyanın en güvenilir başkentlerinden birisidir. Bu nedenle ABD yönetimi "Savunma İşbirliği Anlaşması" kapsamın-

da hemen her isteğini Türkiye'ye dayatabiliyor. Bu isteklerin gerçekleşebilmesi için de döviz darboğazı içindeki Türkiye'ye bazı dolar kolaylıkları gösterilmesi yetiyor. ABD'nin Türkiye'deki varlığının, Türkiye ve bölge halkları için büyük tehlike oluşturduğu ise, ABD'nin bulunduğu her yerde, halkların başına gelenlerden bellidir. Bu nedenle ABD kuklası Evren-Özal yönetiminden biran önce kurtulmak, hem halklarımızın geleceğinin güvence altına alınması, hem Sovyetler Birliği'ne ve bölgedeki diğer uluslara yönelik saldırı tehditlerine son verilmesi bakımından hayati önem taşıyor.

Evren-Özal diktatörlüğünün işbaşından gönderilmesi, Türkiye emekçilerinin vermekte olduğu sosyal kurtuluş mücadelesinin ilerletilmesinde ve Kürt halkının ulusal kurtuluş mücadelesinin geliştirilmesinde de önemli bir kilometre taşı olacaktır. Bugün işçiler, grev hakları ellerinden alınmış, boğaz tokluğuna çalışmaya mecbur ediliyorlarsa, emekçi köylüler, diğer çalışan halk kesimleri açlık sınırında yaşıyorlarsa, Kürt halkına göz açtırılmıyorsa, aç mezarlarının sayısı hızla artıyorsa, ahlâki yozlaşma ve çürüme gelecek nesilleri tehdit eden büyük bir sosyal afet haline gelmişse, buna karşılık büyük burjuvazi ve onun çevresine kümelenmiş varlıklı zümreden oluşan dar bir azınlık olanca açgözlülüğü ve arsızlığıyla har vurup harman savuran niteliğiyle ve görgüsüzlüğüyle toplumsal yozlaşmanın başını çekerken bu gidişe dur denilemiyorsa, bunun ilk nedeni faşist diktatörlüğün hâlâ daha hükmünü yürütüyor olmasıdır.

Ne ki bu gidişe mutlaka dur denilmesi gerekir. Üstelik sosyal tahribatın onarılması çok güç boyutlara varmaması için, bu gidişe biran önce dur denilmesi şarttır. Öyleyse bu gidişe dur diyecek olanlar, işçiler, çalışan kitleler, faşizmden yararı olmayan, demokratik hak ve özgürlüklere ihtiyaç duyan herkes, kısacası tüm demokrasi güçleri kollarını daha da sıvamalı, diktatörlüğe son verecek çabalarını daha da yoğunlaştırmalıdırlar.

Dipçik zoruyla kabul ettirilen, bu nedenle toplumsal meşruiyetten daha baştan yoksun olan 1982 anayasasının gayrimeşruluğu artık burjuva muhalefet tarafından da dile getiriliyor. Sol güçlerin daha ilk günden kabul etmediği ve tanımayacağını ilan ettiği bu anayasanın yürürlükten kaldırılması, yerine demokratik bir anayasa hazırlanması önümüzdeki dönemin başta gelen görevlerinden birisidir.

12 Eylül cuntasının kaldırdığı veya daha önce de varolmayan bütün demokratik hak ve özgürlüklerin yeniden ve tam olarak kazanılmaları için verilen mücadeleyi güçlendirmek de önde gelen bir diğer görevimizdir. Grev yapmak yasaklanmışsa grev hakkını yeniden elde etmenin en sağlam yolu fiilen greve gitmektir. Çalışan kitlelerin yığınsal örgütlenmelerinin önüne aşılması güç engeller getirilmiş ve böylece emekçilerin elleri kolları bağlanmak istenmişse, bu durumdan kurtulmanın çaresi, her imkanı ve fırsatı değerlendirerek yığınları örgütlü mücadeleye kazanmak ve yığın örgütleri üzerindeki kısıtlamaları fiilen işlemez hale getirmektir. Söz ve düşünce özgürlüğü alabildiğine kısıtlanmış ve böylece çalışan yığınlar, aydınlar, demokrasi güçleri susturulmak istenmişse çözüm herşeyi göze alarak konuşmaktır, yazmaktır, her imkandan yararlanıp sesini yükseltmektir, söz ve düşünce özgürlüğünü fiilen kazanmaktır. Siyaset sahnesi işçi sınıfına, diğer emekçi halk kesimlerine kapatılmak istenmişse, çare, hem kolluk kuvvetlerinin devamlı saldırısına onurla ve dirençle karşı koyarak, siyasi mücadeleye devam eden örgütlere sahip çıkmak, onların toplumsal meşruiyetlerini daha yaygınlaştırıp güçlendirmek, hem de yasal meşruiyetin sınırlarını zorlayacak imkanlardan sonuna kadar yararlanmak ve birlikte yürütülecek mücadele sonucu işçi sınıfının siyasi örgütlenme hakkını fiilen gerçekleştirmektir.

12 Eylül 1980 darbesi sonucu oluşturulan düzeni savunanlarla, bu rejime son verilmesinden yana olan güçler arasındaki çatışma her geçen gün daha şiddetlenmekte, süreç demokrasi düşmanlarının tecrit olmalarından ve demokrasi güçlerinin mesafe kazanmalarından yana işlemektedir. Türkiye Sosyalist İşçi Partisi darbenin daha ilk günlerinden itibaren, sürecin bu doğrultuda gelişmesi için vargücünü seferber etmiş, faşizme karşı mücadelede ön safta yeralmış ve Cunta'nın teşhir ve tecrit edilmesine inkâr edilmeyecek katkılarda bulunmuştur. Bu yüzden de diktatörlüğün devamlı hışmını çekmiş, sürekli saldırılara maruz kalmıştır. Ne ki bunların hiçbirisi ne TSİP'i yıldırmıştır ne de üyelerimizde ve yandaşlarımızda bezginliğe yol açmıştır. Çünkü TSİP faşizme karşı özgürlük için, işçi sınıfının ve emekçilerin sosyal kurtuluşu için, sosyalizm için mücadelenin ne kadar müşkül olduğunun, tarih çarkını durdurmakta ve geri çevirmekte direnenlere karşı indirilecek her darbenin bir bedeli olacağının bilinciyle yola çıkmıştır. Faşizmin saldırısına uğramış yoldaşlarımız dimdik ayakta kalıyorlarsa, TSİP'li olmanın onuruyla davranıyorlar ve tok bir sesle mücadelemizi, işçilerin, Kürt halkının, emekçi katmanların, demokrasi güçlerinin çıkarlarını savunuyorlarsa, bunun başlıca sebebi, onların sınıfımıza, proletaryaya güvenleri, Partimizin sağlam ideolojisine ve ondan hareketle beraberce oluşturduğumuz siyasetine olan bağlılıkları ve sosyalizme duydukları sonsuz inançlarıdır. Türkiye Sosyalist İşçi Partisi faşizmin olanca gaddarlığına rağmen dirençle mücadele eden, saldırıları olanca vakarıyla gö-

(Devamı 13. sayfada)

Sosyal Demokrasi ve Bilimsel Sosyalizm (XIV)

Ahmet Kaçmaz

Yazı dizimizin geçtiğimiz sayıda yayınlanan bölümünde sosyal demokrasinin ideolojik karakterini incelemeye başlamış ve sosyal demokratların Marksizmden kopuş sürecine idealizme kapılanışın eşlik ettiğini görmüştük. Bu kapsam içinde, sosyal demokrat ideologların, toplumsal gelişmede öncelik verdikleri moral değerlerle 1789 Fransız Devrimi'nin şiarları arasındaki paralelliğe işaret etmiştik. Yazımızı kaldığımız yerden sürdürüyoruz.

Herşeyden önce Fransız Devrimi şiarlarının birer toplumsal anlamı, feodaliteden kapitalizme geçişte çok önemli rolleri vardır. "Özgürlük", serflerin topraktan azat edilip iş pazarına gönderilmeleri başta olmak üzere feodalitede var olan ve kapitalizmin gelişmesine engel teşkil eden kısıtlılıkların ortadan kaldırılmasını öngörüyordu. "Eşitlik"ten kasıt, asiller ve ruhban sınıfının imtiyazlarına son verilmesi, palazlanmakta olan burjuvazinin bu kesimlerle aynı toplumsal statüye kavuşmasıydı. "Kardeşlik" ise, burjuvazinin kendi iç pazarını kurmak ve korumak amacı doğrultusunda ulusun birliğini sağlamayı ifade ediyordu.

1789 Devrimi'yle Fransız burjuvazisi iktidara geldi. Ama Devrim'in şiarları, ulusun bütününü kapsayacak şekilde, fiilen gerçekleşmedi. Çünkü *SOYUT* olan bu şiarların o dönemde tekabül ettikleri maddi-toplumsal şartlar, ancak ve ancak, onların bir yukardaki paragrafta belirlenen özde *SOMUT* muhteva kazanmalarına elveriyordu. Ve sonuçta O.Palme'nin "grotesk ve iğrenç" diye nitelediği "klasik liberalizmin görünmez eli" hükmünü yürütmeye, yani burjuvazi ile emekçi sınıflar arasındaki uçurum daha da derinleşmeye başladı. Öyleyse, Fransız Devrimi'nden 2 asır sonra Palme ve yandaşlarının *SOYUT* "özgürlük, eşitlik, dayanışma" türküleri çağırmalarının anlamı ne?

"Özgürlük" herkesin dilediğini yapması ise bu "kanunen" tanınmış. Yok bu kavram Fransız Devrimi'nden daha ileri bir anlama sahip olacak ise bu, ancak ve ancak, ücret köleliğinden, *SÖMÜRÜLMEKTEN HÜR* olmayı anlatmalıdır. Oysa biliyoruz sosyal demokratların bu kadarına ne niyetleri var, ne de böyle bir hedefleri.

Yahut "eşitlik"? Burada da, Fransız Devrimi'ni aşabilmek için tüm insanların eşit haklar içinde doğup, büyüyüp yaşayabilecekleri bir vasatın somutlanması lazım. Wallenberg'ler varlıklarını sürdürdükleri müddetçe enyeni nesilden bir Wallenberg ile bir işçi çocuğu arasında eşitlik nasıl sağlanabilir?

Öteki "motivasyonlar" için de aynı durum söz konusudur. Bu soyut kelimelerle, somut olarak ne anlatılmak istendiği açık seçik ortaya konmadıkça –veya konduğunda Fransız Devrimi'nden daha ileri bir muhtevaya kavuşturulmadıkça– sonuç 1789'da yapılmak istenenden farketmez: Yaşasın Kapitalizm!

Üstelik toplumsal bir yapının, bir takım "soyut motivasyonlar" üzerine şekillendirilebileceğini, "bir tercih, seçiş, etik sorunu" olduğunu ileri sürmek, ne olursa olsun Marksizme karşı çıkmak pahasına, dünyada olup bitenlere gözlerini kapatmak olur. Böylesi bir yaklaşım, insan toplumunun evrimi bir yana, sıradan sosyal gelişmeleri dahi açıklamaktan acizdir.

Alalım "düzen değişikliği"nin esas saiki olduğu iddia edilen "beşeri irade"ye, "demokratik sosyalizm" doğrultusunda yol gösterdiği ileri sürülen "hürriyet, adalet, eşitlik, dayanışma" vb. motifleri... İnsan oğlunun tarih öncesi çağları aydınlığa kavuştukça görüyoruz ki bu motifler, ilkel komünal toplumda "en tam biçimleriyle" geçerli. Herkes hür ve eşit, herşey adil, toplumun tüm fertleri dayanışma içinde. Onun için de bu dönemde insanların "hürriyet, adalet, eşitlik, dayanışma" diye bir talepleri yok. Bütün sıkıntı sınıflı toplumun tarih sahnesine çıkmasından sonra başlıyor. Toplumsal dayanışma ortadan kalkıyor ve bir kısım insanlar hürriyetten, eşitlikten adaletten mahrum kılınıyorlar. Ve o günlerden bu yana bu tür moral motifler, toplumun *SÖMÜRÜLEN* ve/veya *BASKI ALTINDA TUTULAN SINIF* ve *TABAKALARININ* en hasretini çektikleri, devamlı talep ettikleri toplumsal düzen unsurları olarak varlıklarını koruyorlar. Üstelik hasretini çekmekle yetinmiyorlar, bunlar uğruna zaman zaman en kanlı mücadelelere girişmekten geri kalmıyorlar. Antik çağın köle isyanlarının, feodal dönemlerdeki köylü isyanlarının hemen hepsinde, isyancıların bayraklarında, sözü edilen moral motifleri görüyoruz. Kaldı ki bu en temel haklardan toplumun bir bölümünü mahrum eden hakim sınıf (veya sınıflar) da kendi mensupları arasında, şu veya bu ölçüde aynı moral değerlere riayet etmek zorunda kaldığından –sınıfların varlığını "insanlar arası eşitsizliğe" dayandıran ideolojiler egemen güçler tarafından devamlı empoze edilmelerine rağmen– sözkonusu motifler "etik"in genel geçer kural-

ları şeklinde algılanıyorlar ve bin yıllar boyunca toplumda köklü bir gelenek ediniyorlar.

Öyle ki, burjuvazi –sömürülen değil fakat baskı altında tutulan ve muhalefette bir sınıf olarak– feodal egemenlere karşı iktidar mücadelesine giriştiğinde, bayrağına "hürriyet, eşitlik, kardeşlik" şiarını yazıyor. Daha önce burjuvazinin bunlardan, kendi sınıf çıkarları açısından somut olarak neleri murat ettiğini gördük. Ama toplumda bu haklara en çok ihtiyaç duyanlar, sömürülen ve ezilen emekçi yığınlar. İktidar savaşında kitleleri peşine takmak güdüsüyle davranan burjuvazi, bu talepleri *TÜM YURTTAŞLAR* adına yükseltiyor. Ve örneğin büyük Fransız Devrimi'nde olduğu gibi asiller ve ruhban alaşağı edildiğinde tüm Fransa'da yazılabilecek ne varsa hepsinin üzerine –para dahil– "liberté, égalité, fraternité" şiarı, günümüze gelene değin silinmeyecek şekilde hakkediliyor.

Sonra ne oluyor? O.Palme'nin deyişiyle "klasik liberalizmin görünmez eli" "grotesk ve iğrenç bir çaba" ile "bireye karşı insafsızlığa yöneliyor." Peki, nasıl oldu bu iş? Herkes "hürriyet, eşitlik, kardeşlik" için savaşmadı mı? Sonuçta "hürriyet"in, "eşitlik"in, "kardeşlik"in "düşmanları" altedilip, bunları savunanlar zafer kazanmadı mı? Yani toplumun ezici çoğunluğu "hürriyet"i, "eşitlik"i, "kardeşlik"i –sosyal demokratların deyişiyle– seçmedi mi? Sosyal demokratların mantığına göre bunların toplumda gerçekleşmemesi için tek bir sebep gösterilebilir mi?

"Burjuvazi asilleri ve ruhbanı devirdikten sonra vaadlerinden caydı, halkı kandırdı". Niye kandırdı? Burjuvazi ahlâksız mı? Sonra, burjuvazi söz konusu şiarlar için savaşanlar içinde nüfus itibarıyla küçük bir azınlık. Böyleyken nasıl oldu da yığınları aldattı?, Yahut nasıl oldu da yığınlar aldandılar? Diyelim aldanmaları kısa sürdü, bu sefer bu moral değerlerin gerçek savunucuları olarak burjuvaziye karşı mücadeleye giriştiler. Ama 1830, 1848, 1871 ve ilh... hep yenildiler. Hem de ezici çoğunluk iken hep yenildiler. Niye? Ve ilk defa 1917 Ekim'inin 24'ünü 25'ine bağlayan gece, sabaha karşı kazandılar *YİNE NİYE?*

Sosyal demokrasi bu soruların cevaplarını "etik tercih" kapsamı içinde vermedikçe, aynı sorulara en ikna edici ve kendi içinde tutarlı açıklamaları getiren Marksizmin yanında yaya kalmaya mahkumdur.

İnsanların ezici çoğunluğunun en büyük hayali olan bir kısım moral değerler uğruna, yine insanların ezici çoğunluğu bin yıllar boyunca mücadele edecekler, bu değerleri devamlı "seçecekler", hatta bu değerler Fransız Devrimi örneğinde olduğu gibi onu savunanlar eliyle tüm topluma damgasını vuracak, ama yine de toplumda gerçekleşmeyecek! Eğer sosyal demokratların iddia ettikleri gibi "düzen değişiklikliği beşeri irade" ile gerçekleşiyorsa olacak şey mi bu?

BİR KISIM TOPLUMLAR SEÇMEYİ NEDEN BECEREMİYORLAR?

"Seçmek, istemek ve irade yetmez, sonucun nasıl olacağı önceden kestirilemez, bu bir tesadüf meselesidir" denecek ise, buna sosyal olguları *AÇIKLAMA* denemeyeceği gibi toplumsal mücadelede kimse kumar oynamaz. Kaldı ki sözü edilen moral değerler için bin yıllar süren mücadelenin nasıl bir süreç izlediğini ve izleyeceğini açık seçik ortaya koyan, bu değerlerin hangi şartlarda toplumda gerçekten geçerli olacağını inandırıcı bir şekilde belirleyen ve söyledikleri hayatın kendisi tarafından doğrulanan Marksizm var. Şayet sosyal demokratlar bu dediğimize itiraz olarak, dillerinden düşürmedikleri sosyalist ülkelerin durumunu ileri sürecekler ise, kendi bindikleri dalı kesmiş olurlar. Bu ülkelerde "hürriyet, adalet, eşitlik" yoksa, sosyal demokratlara göre toplumun gelişmesinin başlıca saikleri sayılan bu "değer yargıları" o ülkelerde fonksiyon görmüyorlar demektir. Sosyalizme gelene kadar "hürriyet, adalet ve eşitlik" uğruna da cansiperane mücadele veren veya hürriyetlerine kasteden nazizme karşı kahramanlık menkibeleri yazan insanların, nasıl olup da sosyalizme kavuştuktan sonra uğruna can verdikleri moral değerlere *YABANCILAŞTIKLARINI* izah etmenin imkanı yoktur.

Cevap olarak "Macaristan 1956", "Prag 1973 baharı", "Solidarnoş" vb. ileri sürülecekse boşuna olur. Olayların niteliği bir kenara, ilkinden bu yana 3 on yıl, ikincisinden ise 13 yıl geçti. Bu ülkelerdeki istikrarı "Batı" bile bu gün zaman zaman övüyor.

Üçüncü örneğe gelince, "hür sendikacılık" sloganıyla ortaya çıkan bu hareketin esas hedefinin sosyalist düzene son vermek olduğunu Solidarnoş'un şefleri de saklamıyorlar. Üstelik bu hedefi gerçekleştirmek için en çok desteğini ve yardımını aldıklarının başında, yeryüzünde *ÖZGÜRLÜĞÜN BİR NUMARALI DÜŞMANI OLAN* ABD emperyalizmi geliyor.

Aynı hareketin en yakın müttefiki ise, insanlar arası eşitliği değil, herkesin haline ve hakkına razı olmasını telkin eden, tüm dünyada gericiliğiyle namlı Polonya kilisesi... Üstelik kısa bir süre önce on milyonlarca üyesi olan Solidarnoş hareketinin sönmekte olduğunu Walesa'nın kendisi ifade ediyor.

Yok "hürriyet"in, "eşitlik"in, "adalet"in düşmanları sosyalist ülkelerde öylesine güçlü ki, halk korkudan ağzını açamıyor, kılını kıpırdatamıyor" diyecek ise, sosyal demokrasi kendi kuyusunu bir kere daha kazmış olur. Eğer gerçek-

ten öyle ise, toplumların gelişmesinde bu değer yargıları –hiç değilse sosyalist ülkelerde– hiç rol oynamıyor demektir.

Dahası sosyal demokratlar, bu moral değerler sayesinde geliştiğini ya da gelişmekte olduğunu gösterecek ülke bulmakta bir hayli zorluk çekerler. Alalım ABD'ni. Dünyanın en zengin ve ekonomik bakımdan en gelişkin ülkelerinden birisi. Ama sosyal adalet denildi miydi notu sıfır. Zenginlik arttıkça gelir bölüşümündeki adaletsizlik de artıyor. Eşitlikse, beyazlarla ötekiler, yani zenciler, kızılderililer ve hispanikler arasında eşitlikten söz etmek gülünç. Hürriyetse, Rosenberg'lerin başına gelenlerin hatırası daha hafızalardan silinmedi. Üstelik "Batı" dünyasının lideri olduğu halde bu ülkede "hürriyet, adalet, eşitlik, dayanışma" vb. seçip, toplumu "demokratik sosyalizme" doğru değiştirecek, bağımsız bir sosyal demokrat parti dahi yok. Şimdi ABD'nin bu manzarası, sosyal demokrasinin "değiştiren etiktir" mantığının neresine sığıyor?

Ya Güney Afrika'ya ne demeli? Beyazların hepsi olmasa bile büyük çoğunluğu "apartheid"ı savunuyor. Koca bir topluluk, baştan aşağı moral değerleri yitirmiş. Üstelik durup dururken! Evet, beyazların ezici çoğunluğunun kendilerini, insan olarak Afrikalılarla eşit görmedikleri bir gerçek. Ama bunun maddi toplumsal temeli var. Üstelik bunu görmek için Marksist olmaya da gerek yok. "Moral değerler" fobisine yakalanmış bir sosyal demokrat olmamak yeterli.

Hepsi bir yana, "batılı" Güney Avrupa ülkelerinin –Türkiye hariç– tamamında sosyal demokratlar işbaşında. Bunlar da özgürlüğü, eşitliği, adalet ve dayanışmayı seçtikleri halde niye bir türlü işler düzelmiyor? Üstelik hepsinin ekonomik seviyesi, 1932'nin İsveç'iyle kıyaslandığında kat be kat ileri. Nasıl oluyor da bu ülkelerin sosyal demokratları, "refah devleti"ni oluşturacak yerde devamlı "istikrar" –yani emekçi yığınlara kemer sıktırma– politikaları uyguluyorlar? Ya bu ülkelerin sosyal demokratları sözkonusu moral kategorilere pek önem vermiyorlar, yahut da İsveç sosyal demokratlarında kimsenin bilemediği Allah vergisi bir yetenek olmalı. Hangisi olursa olsun sonuç değişmiyor: "Moral seçiş" toplumsal gelişmeleri açıklamakta son derece yetersiz kalıyor. Kaldı ki yarattıkları "refah devleti" ile böylesine böbürlenen İsveç sosyal demokratlarının ülkesinde sözü edilen etik kategorilerin, yani özgürlük, eşitlik, adalet, dayanışma vb.'lerin ne kadar geçerli, toplumda ne ölçüde etkin rol oynadıkları da son derece kuşkuludur. Hele hele etik tercihler yanı sıra işin içine "kültürel tercihler" (agk, s. 100) de sokulacak ise İsveç sosyal demokratlarının, en azından bu alanda devamlı ikmale kaldıklarından hiç kuşku duyulmamalıdır.

SÖMÜRÜYÜ SEÇMEK HANGİ ETİKE SIĞIYOR?

Moral değerleri böylesine abartan ve onlara asla kaldıramayacakları işlevler yükleyen sosyal demokrasi, *SÖMÜRÜ* olgusu sözkonusu oldu muydu nedense en basit ahlâk kurallarını dahi görmezden gelmektedir. Dizimizin daha önceki bölümlerinden birisinde gördük; sosyal demokrasi kapitalist ekonominin sürmesini "seçmek" suretiyle, aynı zamanda sömürü olgusunun da devamını "seçmiş" oluyor, böylece politikası moral planda en azından, "sömürüye göz yummak" şaibesi ile damgalanmış oluyordu. Yerleşik ve genel geçer moral değerler açısından her zaman reddedilmiş olan, insanın insan tarafından sömürülmesi olayına İsveç sosyal demokratlarının yaklaşımı ise son derece "ilginç":

> "1944 kurultayında programın temel ilkeleri toptan değiştirilmiş, işçilerin giderek fukaralaşması ve proleterleşmesi gibi 'ülke gerçekleriyle bağdaşmayan' ifadeler dışarıda bırakılmış, toplumsal tahlillerde marksist şemanın etkisi iyice yumuşatılmıştır. Sömürü ve sınıf mücadelesi kavramlarına ise hiç yer verilmemiştir. Yeni programı kaleme alan Wigforss program komisyonu adına yaptığı konuşmada, sömürü kavramının eğer içeriği tam olarak tanımlanırsa ve gerçekten uygun durumlarda kullanılırsa anlamsız bir kavram olmadığına işaret etmiştir. Ama bu kavramın tanımlanması her zaman kolay değildir ve 1920 programında olduğu gibi karışıklığa yol açabilmektedir. Sömürü kavramına herkes kendine göre bir anlam vermektedir; bu da sömürü kavramı üzerine kurulu bir analizi veya tartışmayı güçleştirmektedir. Sömürü kavramına programda yer verilmeyişinin bir başka nedeni olarak Wigforss şunları söylemiştir: '...pratik siyasetimiz için anlam taşımayan teorilerin aramızdaki tartışmalara konu olmasına izin vermemeliyiz. Bunun canlı bir örneği, pratik çalışmalarımız sırasında ihtiyaç duymadığımız sömürü kavramıdır'." (agk, s. 181)

İnanılır gibi değil ama böyle. Kapitalist bir düzende dar bir "kupon kesiciler" zümresinin emekçilerin sırtından asalak yaşadıklarını görmek için, Marksist olmaya, artı-değer teorisini kabullenmeye lüzum olmadığı, biraz izan sahibi olmanın yeteceği besbellidir. Böyleyken, sosyal demokrasinin "en velut ve en açık dilli sözcüsü" diye takdim edilen Wigforss, hiç beis duymadan "sömürü kavramını" parti programından çıkarabiliyor. Üstelik daha da ileri gidiyor ve parti içinde sömürü kavramının tartışılmasını yasaklıyor. Bunun nedeni ise daha ilginç: İsveç sosyal demokratlarının pratik çalışmalarda sömürü kavramına ihtiyacı yokmuş! Yani siyasi faaliyet esnasında işçiye sermaye sahibi tarafından sömürüldüğünü söylemek, sosyal demokratların "pratik siyaseti için anlam taşımıyor"muş. Anlaşılan işçinin sömürüldüğünü bilmemesi de kendi çıkarına!..

Aslında sosyal demokrasi bu konuda kendi içinde "tutarlı". Hem moral değerlere –sözde de olsa– bunca önem verip, hem de sömürüye karşı çıkmamak mümkün değil. Sömürünün varlığı kabul edildiği takdirde sömürüye son verilmesini de kabul etmekten başka çare kalmıyor. Bunun da yolu tek: Üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetin kaldırılması! Meselenin gelip bu noktaya dayandığı her seferinde gördüğümüz gibi çanlar bir kere daha işçi aristokrasisi için çalmaya başlıyor. O zaman da sosyal demokrasi çareyi işçi aristokrasisinin varlığı açısından son derece tehlikeli olan sömürü olgusuna göz yummakta, onu gizlemekte buluyor. Ve böylece kapitalizmin bu *EN BÜYÜK AYIBININ* üstünü örtmüş oluyor!

TARİHTE "İSTEK VE İRADE"NİN ROLÜ

Sosyal demokrasinin ideolojisini, Marksizmin inkarıyla birlikte etik kategoriler üzerine inşa etmeye çabalayan Wigforss ve benzerleri, toplumsal gelişmelerde "tercih"in yanısıra "tercih edilenin" gerçekleştirilmesinde "istek ve irade"nin başlıca rol oynadığını iddia ederler. Moral değerlerden yola çıkan idealist bir dünya görüşünün böyle bir hükme varması şaşırtıcı değildir. Buna göre, "tercih" edilen gerçekleşebilir de, gerçekleşmeyebilir de; "tercih" edenler ne kadar istekliyseler, ne kadar irade gösterirlerse "tercih edilen"in gerçekleşme ihtimali de o ölçüde artar.

Bu görüşün iler tutar yanı olmadığını görebilmek için tarihe üstün körü gözatmak yeter. En öğretici örneklere ütopik sosyalistlerin girişimlerinde rastlanır. Bunlar arasında Owen örneği en bilinendir. Owen ve yandaşları onca inançlı ve ısrarlı olmalarına, olağanüstü çaba, irade ve sabır göstermelerine rağmen kapitalist bir dünyada sosyalist bir komünü yaşatmayı başaramadılar. Çünkü böylesi bir hedef –sosyalistler açısından ne kadar cazip ve istenesi olursa olsun– mevcut maddi şartlarda gerçekleşemezdi. Tek başına "istek ve irade" düzeni değiştirmeye yetmez.

"İstek ve irade"nin toplumsal gelişmelerde hiç mi rolü olmaz?

Elbette olur. Yeter ki toplumsal gelişme doğru analiz edilip nereye gidilmekte olduğu önceden kestirilebilsin ve "istek ve irade" bu doğrultuda seferber edilsin. Yoksa "tercih", sosyal demokratların iddia ettikleri gibi bir "iyi niyet" konusu olursa, yani *KEYFİ* yapılırsa, istendiği kadar istekli ve iradeli olunsun sonuç hüsrandır. İnsanlık, tarih çarkını geri döndürmeye, ya da ileriye doğru birkaç basamak birden atlamaya çabalarken heder olup gitmiş nicelerinin maceralarına şahittir. Bunun yanı sıra, "istek ve irade"nin *YERİNDE* kullanılması sayesinde başarılmış olanlar da haylidir. Bu nedenle "istek ve irade"nin tarihi gelişmedeki rölüne karşı çıkmış tek bir Marksist gösterilemez. Böyle iken şu sözler edilebilmektedir:

"Wigforss'a göre sosyalizm, işçi sınıfının giderek artan yoksulluğuna, giderek artan sömürüsüne, köleleşmesine, aşağılanmasına da neden olan kapitalist ekonominin iç çelişkilerinin yaratacağı bunalımların öldürücü darbesi sonunda ortaya çıkmayacaktır. Kapitalist gelişmenin varacağı nihai bir bunalım noktasında, toplumun kendi sürekliliğini korumak için adeta basit bir içgüdüsel tercih ve ekonomik kaçınılmazlık sonunda sosyalizmin doğacağını sanmak hem kaba bir gelişme anlayışını yansıtmaktadır, hem de yaşanan gerçeklere uymamaktadır. Böyle bir gelişme anlayışı üzerinde demokrat sosyalist ideolojinin oturabilmesi de, sosyal demokrat siyasetin uygulanması da çok zordur. Sosyal demokrat siyaset, gücünü, yok olmaya mahkum edilmiş kapitalist toplum düzeninin kaçınılmaz son felaketine ve insan toplumunun önceden belirlenmiş gelişme yasalarına olan sofuca inanıştan almamaktadır. Sosyal demokrasinin gücü, kapitalist toplumun felaketine bağlı olmaksızın ve onu beklemek ihtiyacını duymaksızın, toplumsal gelişmenin sosyalist öğretinin etik, kültürel, siyasal tercihlerine uygun olarak kendi müdahalelerimizle yönlendirilebileceği inanışında yatmaktadır.

Wigforss'un yorumuna göre 'yeni toplum düzeninin zaferi için emekçilerin bizzat kendilerinin gelişmeye müdahale etmesi bir koşuldur...' (agk, s. 99)

"Ortodoks marksist yorumun sosyalizmin kaçınılmazlığını ekonomik determinist bir yaklaşımla açıklayan tutumu yerine, sosyalizme etik, kültürel, siyasal tercihlere bağlı olarak işçi sınıfının örgütlü mücadelesi ile ulaşabileceği inancının geçmesidir." (agk, s. 100)

Yukardaki satırlardan çıkan anlam şu: Marksistler kadercidirler. Kapitalizmin yerini kaçınılmaz olarak sosyalizmin alacağına inandıklarından, ellerini kollarını bağlayıp sosyalizmin gelmesini beklerler. Sosyal demokratlar bu kaderciliğin yerine "işçi sınıfının örgütlü mücadelesi.... inancını" geçirmişlerdir.

İnsaf!.. "Dinime tân eyleyen bari müslüman olsa!" Marx 1845 yılında ünlü "... sorun dünyayı *DEĞİŞTİRMEKTİR*." sözlerini ettiğinde, Wigforss'un babası –ve dahi H.Özdalga'nın babasının dedesi– sanırız daha dünyaya gözlerini açmamıştı. Marx'dan bu yana da tüm Marksistler bu veciz sözü hiç akıllarından çıkarmadılar ve her daim onun uyarınca davrandılar. Hiç tereddüt etmeden söylenebilir ki, Marx'tan bu yana toplumsal gelişme adına ne yapıldıysa hemen hepsinin altında Marksistlerin imzasını bulmak mümkündür. Tek başına Büyük Ekim Devrimi –sosyal demokratlar ister beğensinler, ister beğenmesinler– insanlık tarihinde yeni bir çağ başlattığı herkes tarafından teslim edilen bu olayın önemi ve boyutu, sosyal demokratların toplumsal gelişmeye bügüne kadarki katkılarının toplamını her halde kat be kat aşar.

(Devamı 15. sayfada)

Sol Parti Tartışmaları

SON zamanlarda basında "Sosyalist Parti" tartışmaları yapılıyor. Bu tartışmalarda dikkati çekecek ölçülerde, bilimsel sosyalizmin Aybar gibi, Doğu Perinçek gibi yeminli düşmanları pazarlanıyor. Belli ki niyet bu gibi müseccel antikomünist ve anti-Sovyetik kişiler marifetiyle adı sosyalist olan, ama işlevi sosyalizme, yani bilimsel sosyalizme sövmekten başka bir şey olmayan milliyetçi ve anti-Sovyetik partiyi siyaset piyasasına sürmek.

Bir başka deyişle, ülkücü Türkeşçi parti dahil olmak üzere siyaset sahnesinde tüm kanatlarıyla yerini almış olan burjuvazi, bir de "sosyalist" partiyi teşvik ederek, dünya aleme, "bakın, biz de artık tam demokrasiye geçtik, sosyalist partimiz bile var" diyecek.

Bizans gelenekli Osmanlı Saray entrikalarından miras devralmış ve İttihat Terakki komploculuğuyla yoğrulmuş Kemalist burjuvazimiz için bu manevra hiç de yeni değil. Zira Mustafa Kemal, ittihatçı burjuva komitacısı ve Hoca lakaplı bir mutemedine, Galip Hoca, namı diğer Celal (Bayar) efendiye de bir resmi parti kurdurtmuş, kendi erkânı harbinin önemli isimlerini de bu partiye yönetici ya da üye yazdırmıştı. Fakat Kemal ve Celal beyler ne denli burjuva idiyseler, onların kurdurdukları komünist adlı resmi parti de o denli beyazdı.

Aradan altmış yılı aşkın zaman geçti. Bu süre içinde burjuvazimiz zaman zaman böyle şike partiler kurdurtmaya heveslendi, ama özellikle 1960 sonrasının gelişmelerinde, işçi sınıfının etkili bir sosyal güç olarak sahneye çıktığı, 1970'lerde ise bilimsel sosyalizmin kitlelere hızla yayıldığı, bilimsel sosyalist hareketle işçi sınıfı hareketinin birleşme, bütünleşme, siyasi mücadelenin işçi hareketine öncülük etme sürecini yaşadığı bir Türkiye'de bu görevi artık Ba-yar'lara, ya da Bölükbaşı'nın damadına verme şansı burjuvazi açısından kesinlikle yok. Üstelik solun ulaştığı yaygınlık artık burjuvazinin bu iş için illâ birilerini görevlendirmesini ya da kiralamasını da gerektirmiyor. Bir takım ikbalperestler, eyyamcılar burjuvazinin işine gelecek böyle bir sahte sol partiye soyunmaya kendiliklerinden gönüllü çıkabiliyorlar. Örneğin Perinçek değil ama Aybar böyle biri. Aybar Perinçek gibi karanlık çevrelerle içli dışlı gözükmüyor, ama ihtirasları ve anti-Sovyetizmi o çevrelerin kendisini kullanmasına yol açıyor.

AYBAR bir zamanlar elinde tuttuğu kartları ve bunun en önemlisi olan TİP kartını çoktan oynamış ve partiyi kaybetmiş bir eski fosil. Aybar siyaset sahnesinden ta 1969 senesinde tam anlamıyla silinmişti. Aradan geçen yıllarda da, yaptığı soytarılıktan başka birşey olmadı. İlk kuruluşunda TİP'e karşı bir muvazaa partisi olarak sahneye çıkan Birlik Partisi'nden İstanbul liste başı adayı olarak 1973'de adaylığını koydu, ama sonuçta bu Partinin o yıllarda İstanbul'da asgarisinden garanti olan bir milletvekilliğini bile yitirmesine yol açtı. Çünkü 12 Mart rejiminin başbakanı Nihat Erim'e güven oyu verecek kadar alçalmış bir kimseye, bırakınız sosyalist seçmenlerin, İstanbul'lu sosyalist olmayan Alevi yurttaşların bile oy vermeleri ve onu Meclise göndermeleri olası değildi. Aybar daha sonra kurduğu SP (sonra da SDP) partisiyle kumda oynadı. Partinin baş harflerindeki SDP harfleri, her ne kadar resmi kayıtlarda Sosyalist Devrim Partisi diye geçiyor idiyse de, gerçekte bu harfler tüm dünyada çağrıştırdığı politik akıma (Sosyal Demokrat Parti'ye) daha yakındılar. Bu nedenle, Aybar'ın partisi binbir türlü popülizmine rağmen 1979 kısmi seçimlerinde sosyalist seçmen oylarının ancak beş-te birini alabildi. Kaldı ki, politikası dünyadaki diğer "SDP"ler gibi seçim sandığından ibaret olduğundan bu parti, sendikal hareket, gençlik, öğretmen hareketi, diğer meslek kuruluşları ya da kültürel nitelikli örgütlenmeler içinde hiçbir varlığa sahip değildi. Aybar'ın sosyalist ve ilerici potansiyel içindeki yeri değil beşte bir'i, onda bir'i, yüzde bir'i bile bulmuyordu.

Onbinlerce, yüzbinlerce kişi 12 Eylül'de faşizmin zindanlarına ve işkencehanelerine düşerlerken, Sayın Aybar, yaşamakta olduğu sırçaköşkte ahkam kesti. Bırakınız adı sosyaliste çıkmış, tanınmış bir kişi olarak, sıradan bir demokrat olarak dahi muhalefet görevi yapmadı. Hatta Cunta'nın yaptığı anayasaya bile "bu anayasa sosyalizme açıktır" yollu fetva verdi.

Derken burjuva muhalefet konuşmaya başlayınca ve kendi meşruiyetini elde edince, burjuva muhalefetin bir rüknü olarak M.Aybar efendi de arzı endam etti ve sosyalizm adına particiliğe soyundu.

DOĞU Perinçek'e gelince, siyasi kariyerine AP Gençlik Kollarında başlayan Perinçek, istikbalini bir ara sosyalizmde görmüş olacak ki, TİP'e yazıldı, orada kariyer basamaklarını tırmandı, sonra MDD modası ortaya çıkınca, MDD'cilerin ideologları arasına karıştı, MİT'çi "ilerici" subaylarla, karanlık ilişkilere ve cunta tertiplerine bulaştı, derken Maoculukta ekmek bularak Lin Piao'cu kesildi ve ÇHC'nin evrimini izledi. Tıpkı Pekin gibi, önce, barışı savunduğu, nükleer savaştan çekindiği için Sovyetler Birliği'ni revizyonist ilan etmenin Türkiye'deki şampiyonluğunu yaptı, Sovyetler Birliği'nin barış için emperyalizmle uzlaştığını yazdı çizdi, sonra Lin Piao tasfiye edilip de Pekin politika değiştirince, Doğu Perinçek de Sovyetler Birliği'ni baş düşman ilan edip, Amerikan emperya-

lizmini zararsız düşman diye tanıtmaya, Sovyetler Birliği'ne karşı ABD ve NATO ile işbirliği yapmayı savunmaya başladı. Böylece Sayın Perinçek de Türkiye solundaki herkesin nefretini çekerek ilk geldiği yuvaya geri döndü. 12 Eylül gelince, darbe öncesinde MİT'in içişlerine karışmış ve MİT içinde irtibatlar kurmuş olmasından dolayı tutuklandı, uzun süre Dil Okulunda burjuva politikacılarıyla yattı. Oradayken Türkeş'ler ve Türkeş'çilerle neler yaptığını daha yakınlarda Perinçek'in adamı Oral Çalışlar'ın ağzından okuduk. Sonuçta Doğu Perinçek de sosyalizm iddiasıyla piyasaya sürüldü. Gerçi şimdiki yasal mevzuat gereği onun resmen parti yöneticisi olma hakkı yok, ama gayri resmi, fakat fiili lider olarak böyle bir partide ipleri elinde tutma olanağı bir hayli geniş.

Esasen Perinçek bu konuda görüşünü açıklamış durumda: "Sovyetler Birliği'ne karşı olanların birliğini ve partileşmesini" savunuyor. Aybar ise bu kadar açık adlandırmamakla birlikte "bağımsız sosyalizm", "Türkiye sosyalizmi" ya da "güler yüzlü sosyalizm" diye hep aynı teraneleri tekerleyerek ve her iki lafın ardında bir anti-Sovyetizm savurarak, "Ne Amerika, Ne Rusya" diye tesbih çekerek, "biz ABD'ye ne kadar uzaksak, Sovyetler Birliği'ne de o kadar uzağız" diyerek solda anti-Sovyetiklerin bir partisini oluşturmak peşinde.

Ne var ki, hangi çevreler ne denli pompalamaya çalışırlarsa çalışsınlar, bu iki kişinin birlikte, ya da ayrı ayrı kuracakları sosyalist parti etiketli partilerin Türkiye siyaset sahnesinde hiç şansı yok. Gerçi Türkiye solunda anti-Sovyetik eğilimler Aybarcılardan ve Perinçekçilerden ibaret değil, ama bu iki kişi öylesine lanetlenmişler ki, onların adları etrafında oluşacak siyasi girişimler hiçbir şansa sahip değil.

Türkiye solundaki anti-Sovyetik akımlar, muhtemelen ilerde daha az kaba yollardan, daha yıpranmamış adlar, daha değişik ve daha süslü giysiler altında karşımıza çıkacaklar. Bu nedenle gerek Aybarcıların, gerekse Maocu Perinçek takımının parti girişimlerinin, bilimsel sosyalizm açısından sergilenmesi ve olayı tezgâhlayan çevrelerin gösterilmesi bir görev olarak kendisini dayatıyor. Onların sosyalizm düşmanı tıynetleri zaten onbinlerce kadro tarafından ve geniş sosyalist kesimlerce bilinmektedir. Ne sendikalarda ya da diğer kitle örgütlerinde, gençlik içinde, emekçi katmanlar arasında, Kürt ulusal demokratik saflarında nefret ve tepkiden başka her hangi bir yankı bulabilirler, ne de bilimsel sosyalist hareketin gelişmesi önünde herhangi bir engel teşkil edebilirler. Cunta'nın sola indirdiği darbe ve yarattığı hasar ne denli ağır olursa olsun, hiçbir devrimcinin, ilericinin hafızası nisyan ile malul değildir. Esasen bu kişiler geçmiş tüm günahlarından arınıp pir-ü pak ortaya çıksalar dahi –kaldı ki aynı çizgidedirler– onların Türkiye için öngördükleri Atatürkçü ve milliyetçi "sosyalizm" ve parlamenter yolun, bu denli hareketli ve sancılı bir ülkede sosyalizm adına hiçbir şansa sahip olmadığını bilmek için kâhin olmaya gerek yoktur. Şayet Türkiye'de sosyal demokrasi ile bilimsel sosyalizm arasında bir ilerici partiye yer varsa, böyle bir boşluk mevcut ya da ileride mevcut olacaksa, bunun sahipliğini yapmak Perinçek gibi gericilere, Aybar gibi fırsatçılara kalmaz. Kaldı ki, önümüzdeki yıllarda bilimsel sosyalist siyasal hareketin inisiyatifi geliştiği ve bilimsel sosyalist siyasal hareket sosyal demokrasinin solundaki güçlere bihakkın öncülük edebilecek duruma yükseldiği takdirde, kendisi ile sosyal demokrasi arasındaki boşluğun da bir takım ara akımlar tarafından doldurulmasına olanak kalmayacaktır. Bugün Türkiye gibi orta gelişkinlikteki kapitalist ülkelerden ne Portekiz'de, ne Yunanistan'da, ne de Latin Amerika ülkelerinde böyle ara sol akımların kayda değer bir önemi yoktur. Türkiye bilimsel sosyalist hareketinin bölünmüşlüğünden ve soldaki dağınıklıktan kaynaklanan bugünkü sözkonusu boşluk görünümünün de bilimsel sosyalizmin evrimine bağlı olarak ortadan kalkacağını bilmek gerekir.

AYBAR, Perinçek ve benzerlerinin "sosyalist parti" diye, birilerinin de teşvikiyle piyasaya salınıvermelerine karşı çıkmak, Türkiye'de bugün konjonktürde herhangi bir sol partinin kurulmaması gerektiğini savunmak noktasına götürülmemelidir.

Bir başka deyişle, burjuva sosyalizminin sicilli adamlarının kuracakları şike sol partilere karşı olmak, şu anda legal olarak Türkiye'de hiçbir sol parti kurulmamalıdır demek değildir.

Bugün Türkiye'de bilimsel sosyalist legal bir parti yoktur ve siyasi konjonktür de mevcut bilimsel sosyalist partilerin legale çıkmalarına engeldir. Ama bu gerçeklik, bilimsel sosyalistlerin legal siyaset alanında araçsız ve olanaksız kalmaları ve legal siyaset alanını sosyal demokrasiye veya diğer burjuva soluna bırakmaları noktasına gelirse, bundan işçi sınıfının siyasal mücadelesinin, ekonomik-demokratik mücadelesinin ve hatta siyasal demokrasi için verilen genel anti-faşist mücadelenin kazanacağı bir şey yoktur. Tersine kaybedeceği çok şey vardır.

Bugün işçi sınıfının politik iktidar mücadelesinde saf tutmuş olan örgütlerin ve onların içindeki ve etrafındaki tek tek kişilerin en önemli demokratik ve siyasal isteklerinden birisi, bilimsel sosyalizm üzerindeki yasak ve terörün kaldırılmasıdır. Ama bu nasıl yapılacaktır? Sosyal demokrasiden misyon bekleyerek mi? Sosyal demokrasinin ve Doğru Yol Partisi'nin iskemlelerden yarısından fazlasını elde edebilecekleri bir yeni parla-

mentoya bu görevi devrederek mi?

Tüm demokratik mücadelelerde olduğu gibi, bilimsel sosyalizmin toplumsal meşruiyetinin yasalar önünde de meşrulaşması sorunu, sosyal demokratların değil, herşeyden önce bilimsel sosyalistler başta olmak üzere gerçek solun mücadele görevidir. Çünkü bu meşruiyet olanaklarına kavuşmak, bilimsel sosyalist politik hareketin kitlelere daha fazla seslenebilmesini, kitlelere daha fazla ulaşabilmesini, kısaca yaygınca kitleselleşmesini mümkün kılacaktır. Bu doğrultuda verilmekte olan meşruiyet mücadelesi ise legal bir sol parti aracılığıyla elbette hızlanacaktır.

Bugün anti-emperyalist, anti-faşist, anti-tekel ve anti-şovenist nitelikli legal bir sol parti kurabilmenin olanakları vardır. Böyle bir parti elbette bilimsel sosyalist nitelikli değildir ve bu nedenle bilimsel sosyalist nitelikli partiler kendi örgütsel yapılarını ve bu yapılar içinde yer alan tüm birimlerini yani kendi bilimsel sosyalist bağımsız örgütsel kimliklerini, ideolojik ve politik kişiliklerini olduğu gibi koruyacaklardır. Fakat dünya sosyalist sistemine ters düşmeyen, içinde tüm ilerici, devrimci akımların ve kişilerin birleşebilecekleri cephesel nitelikli bir legal örgütsel oluşumu gerçekleştirmenin olanakları vardır, yoksa bile bu olanakları zorlamak ve yaratmak herşeyden önce işçi sınıfı devrimcilerine düşer. Böyle yapılmadığı takdirde ister istemez, bilimsel sosyalist hareketin hukuki meşruiyetini, —kendi mümkün mücadele araçlarını yaratmaktan geri durarak— sosyal demokrasinin evrimine ve parlamenter başarısına bağlamak durumuna düşülür.

Tarihte, pek çok ülkenin deneyleri göstermiştir ki, sosyal pratik işçi sınıfının karşısına yeni yeni durumlar koymaktadır. Bu durumların her birinde esas olan, bilimi, ilkeselliği korumak, işçi sınıfının bağımsız ideolojisinden ve o ideolojinin somutlandığı bağımsız örgütsellikten ödün vermemek ve bu temel üzerinde, ona sımsıkı bağlı kalmak şartıyla yaratıcı olmaktır. Kimi ülkelerde faşizm karşısında işçi sınıfı partilerinin başvurdukları yaratıcı örnekler bizlere de yol göstermelidir.

İşçi sınıfının siyasal iktidar mücadelesi yolunda bu gün karşımızdaki en ivedi görev siyasal demokrasiyi insan hak ve özgürlüklerini kazanmaktır. Şayet bu mücadelede işçi sınıfı politik hareketinin önüne legal, yarı-legal olanaklar çıkarsa, bu olanaklar işçi sınıfı politik hareketinin yasal mevzuat önünde meşruiyeti durumuna yükselmedi diyerek onlardan geri durmaya, onları elimizin tersiyle itmeye kalkışmak, bilimsel sosyalizmin meşrulaşmasını hızlandırmaz, tersine bu sürecin ağır aksak gitmesine, daha da önemlisi, işçi sınıfı devrimcileri dışında gitmesine, yani kendiliğinden bir sürece terkedilmesine yol açar.

Oysa siyasi demokrasi mücadelesini ön plana koyacak, tekelci sermaye sömürüsünü sergileyecek, emperyalizmin ülkemizdeki vesayetine, egemenliğine karşı anti-emperyalist mücadeleyi yaygınlaştıracak, şovenizmi sergileyecek, dünya barışı için ABD ve NATO'ya karşı ülkemizdeki barış hareketini geliştirebilecek, en genelinde kapitalizmin çıkmazını gösterip, kurtuluşun kapitalizmden kurtulmakta yattığını, bunun için ise işçi sınıfı başta olmak üzere, tüm emekçi halkın örgütlenmesi gerektiğinin yaygın ajitasyon ve propagandasını yapacak geniş bir sol parti, işçi sınıfının politik iktidar mücadelesinde solun şu anda karşısındaki en büyük engel olan mevcut rejime karşı sesinin daha güçlü ve daha geniş bir sol birlik içinde yükselmesi ve mücadelenin daha da etkinleşmesi anlamına gelecektir.

Şu halde işçi sınıfı devrimcilerine bu konuda düşen görev, Aybar, Perinçek ve benzerlerinin girişimini ve onların kuracakları bir siyasal partiyi teşhir ederken, sosyal demokrasiye ve Aybar-Perinçek tipi sahte sola karşı olan tüm diri sol unsurları hep birlikte kucaklayacak ve genel hatlarıyla anti-faşist, anti-emperyalist, anti-tekel ve anti-şovenist doğrultuda şekillenecek geniş bir sol siyasal oluşumun gerçekleşmesine çaba sarfetmektir.

Bu görevi başarmanın kolay olmadığı, daha başlangıçtan itibaren sayısız güçlüklerle karşılaşılacağı açıktır. Böyle bir girişimin zorluklarından ve gerçekleşemeyeceği varsayımından yola çıkarak peşinen girişimden uzak durmak, sol güçleri şu momentte böyle bir siyasal araçtan yoksun bırakmak ve legal siyasal olanakları zorlamayı reddetmek demektir. Hiç unutmayalım ki, işçi sınıfı ve onun partisi mücadele olanaklarını genişletmek için şartların kendi dışında oluşmasını beklemez, tersine kendi iradi ve aktif çabalarıyla mücadelenin her aşamasında gerekli araçları ve olanakları kendisi yaratmak için çalışır.

Sonuç olarak solun geniş birliği sorunuyla birlikte ele alındığı, yaratıcı, toparlayıcı ve birlikçi bir politika izlendiği takdirde böyle bir siyasal oluşumu gerçekleştirme olanağı vardır. Bu olanağı sonuna kadar zorlamak, koşulların ve zorlukların üzerine gitmek gerekir. Mevcut objektif güçlükler ve bunların en önemlisi olan baskı, tehdit ve engellemeler ancak solun birliğiyle aşılabilir. Bir başka deyişle objektif güçlükleri yenmek için herşeyden önce subjektif faktörleri aşmak üzere yola çıkmak gerekir.

Böyle bir birleşik sol partiyi, işçi sınıfı politik hareketinin karşısında değil yanında görmek, bu siyasal oluşumla neyin amaçlanıp neyin amaçlanmadığını duyarlıkla saptayıp onun gereklerini yerine getirmek bu doğrultudaki ilk adım olmalıdır. ■

BKP Kongresine TSİP'in Mesajı

Bulgaristan Komünist Partisi'nin 2 Nisan'da toplanan 13. Kongresi'ne, Türkiye Sosyalist İşçi Partisi MK aşağıdaki mesajı gönderdi.

Değerli Yoldaşlar,
Türkiye Sosyalist İşçi Partisi adına Bulgaristan Komünist Partisi'nin 13. Kongresini kutlarız.

Amerikan emperyalizminin ve Pentagon militarizminin güttüğü gerginlik ve soğuk savaş politikaları, bir yandan uzayın militarizasyonuna yol açacak projelerle sürerken, öte yandan çeşitli askeri hazırlıklar ve provokasyonlarla bölgesel düzeylerde yeni yeni gerginlikler yaratılmaktadır.

Ortadoğu, Doğu Akdeniz ve Balkanlar, Beyaz Saray yönetiminin başını çektiği uluslararası emperyalizmin bu provokasyonlarını ve tertiplerini en fazla yoğunlaştırdığı bölgelerden birisidir. 6. Filo'nun Libya'ya karşı giriştiği askeri saldırı, ya da aynı filoya mensup gemilerin Türk hükümetinin izniyle Karadeniz'e açılarak Kırım çevresinde Sovyet karasularına girmeleri bölgesel boyutları da aşan tüm dünya barışına yönelik provokasyonlar niteliğindedir.

NATO üyesi Türkiye devleti, 12 Eylül 1980 faşist darbesinden bu yana Amerikan emperyalizminin bölge ve dünya barışına karşı güttüğü politikalara eskisinden daha fazla angaje olmuş durumdadır. Ankara yönetiminin izlediği dış politika Beyaz Saray maceracılığının doğrultusundadır. Bu politika Türkiye ile Bulgaristan arasındaki iyi komşuluk ilişkilerini sabote etmeyi ve Balkanlarda suni problemler yaratmayı da içermektedir. Bir yılı aşkın zamandır Ankara'nın ve gerici basın çevrelerinin sosyalist Bulgaristan'a karşı giriştikleri seviyesiz ve şovenist kampanya, ülkelerimiz arasındaki iyi komşuluk ilişkilerine zarar veren, halkların dostluğunu ve kardeşliğini zayıflatmak amacıyla Türk kamuoyunu Bulgaristan Halk Cumhuriyeti aleyhine kışkırtmayı öngören niteliktedir.

CIA ve benzeri karanlık çevrelerin Papa suikasti vesilesiyle sosyalist Bulgaristan'a ve Sovyetler Birliği'ne karşı açmış olduğu iğrenç iftira kampanyasında görev alan Türk yönetici çevreleri ve gerici basın tekelleri şimdi de bir yeni kampanyaya sarılmış durumdadırlar. Türk resmi temsilcileri uluslararası platformlarda bu kampanya doğrultusunda Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'ni, küçük düşürmek için ellerinden geleni yapmaktadırlar. Son olarak ABD Kongresi'nin başvurduğu girişimler bu kampanyanın kimler tarafından ve ne amaçla tezgâhlandığını açıkça ortaya koymaktadır.

Partimiz ve ülkemizin diğer bütün barışsever güçleri ülkelerimiz arasındaki iyi komşuluk ilişkilerinin gelişmesinden ve halklarımızın dostluğunun daha da güçlenmesinden yanadır.

Ülkemizde özgürlük, siyasal demokrasi ve insan hakları için verdiğimiz mücadele, Amerikan emperyalizminin barış düşmanı girişimlerine karşı yürüttüğümüz barış ve güvenlik mücadelesiyle bütünleşmiş durumdadır. Daha iyi bir dünya için, insanlığın özgürlüğü, güvenliği ve esenliği için verilmekte olan bu mücadelenin öncülüğünü, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizminin yüce ideallerine bağlı olan siyasal güçler yapmaktadır.

13. Parti Kongreniz vesilesiyle bir kez daha enternasyonalist dayanışma duygularımızı ve yoldaşça selamlarımızı dile getirirken, ülkemizin tüm barışseverlerinin de sosyalist Bulgaristan'a dostluk dileklerini bu vesileyle iletmek isteriz.

Yaşasın Türkiye ve Bulgaristan halklarının dostluk ve kardeşliği!

Yaşasın Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi!

Yaşasın Barış!

GELECEK HALK GÜÇLERİNİNDİR

(5. sayfadan devam)

ğüsleyen, mücadeleden asla yılmayan ve yılmayacak yoldaşlarımızla her zaman iftihar edecektir.

Bugün Türkiye'de halk düşmanlarının, demokrasiyi katledenlerin hükmü yürümektedir. Ama bu böyle devam etmeyecektir, etmemektedir. Demokrasiyi savunanların sesi her geçen gün daha yükselmekte, demokratik hak ve özgürlüklere duyulan susuzluk süratle artmaktadır. Demokrasi güçleri çabalarını daha da artırdıklarında, demokratik hak ve özgürlükleri savunanlar birbirlerine omuz verip beraberce davrandıklarında, diktatörlüğe karşı mücadelenin zaferinin başlıca teminatı olan çalışan yığınlar daha da kitlesel boyutlarda harekete geçebileceklerdir. Gerçekten demokrasi isteniyorsa kitlelere güvenmekten, onların kendi haklarına fiilen sahip çıkmalarına yardımcı olmaktan başka çare yoktur.

İşçi sınıfının yaratıcı doğasından ve kollektif davranışından gücünü alan Türkiye Sosyalist İşçi Partisi, çalışan halkı, diktatörlüğün biran önce işbaşından gönderilmesinden yana olan tüm demokrasi güçlerini demokratik hak ve özgürlükler için beraberce mücadeleye çağırıyor.

Gelecek bizimdir, gelecek halk güçlerinindir! ■

FRANSA'DA COHABITATION

(Baştarafı 16. sayfada)

habitation" deyimi kullanılıyor.

Seçimler sonucunda, seçim öncesi anketlerinin işaret ettiği oy dağılımı üç aşağı beş yukarı gerçekleşti. 16. sayfadaki tabloda oyların ve parlamentoda sandalyelerin dağılımı veriliyor.

Chirac-d'Estaing ikilisi sağdaki diğer küçük partilerin ve sağcı adayların da katılımıyla oyların yaklaşık %45'ini elde ederek parlamentoda mutlak çoğunluğu sağladı. Bunun üzerine Mitterrand, muhafazakâr kanat içinde çoğunluğu oluşturan Gaulistlerin lideri Chirac'ı hükümeti kurmakla görevlendirdi. Ve böylece cohabitation dönemi resmen başladı.

Normal tarihinde yapılacak olursa başkanlık seçimlerine daha iki yıl var. Cohabitation'un nasıl işleyeceğini, yahut işlemeyeceğini bu dönem gösterecek. Aslında işlememesi için çok ciddi bir engel yok. Bir kere Mitterrand'ın dış politikası, Fransız burjuvazisinin çıkarlarına son derece uygun. Emperyalist kamp içinde, dünya sosyalist sistemine ve ulusal kurtuluş hareketlerine karşı yürütülen düşmanca politikalarda, Fransız sosyalistleri,kendi muhafazakârlarından hiç geri kalmıyorlar. Bu nedenle cohabitation'un dış politikaya değgin nedenlerle aksaması bir hayli zayıf ihtimaldir. Gerçi Mitterrand, Reagan'ın SDI projesine katılmayı kabul etmemiştir; buna karşılık muhafazakârlar daha farklı düşünüyor olabilirler. Eureka projesini tezgâhlamayı yeğliyor gözüken Fransız tekelleri bu proje ile SDI'ı birlikte yürütmeyi daha çıkarlarına uygun buldukları takdirde, Reagan'ın ihtiyacı olan *POLİTİK* desteğin de sağlanması yolunda Fransa'nın "Yıldız Savaşları" projesine katılması yeniden gündeme gelebilir.

İç politikada ise Mitterrand'ın uyguladığı istikrar politikasının son dönemdeki şekliyle, muhafazakârların ekonomi politikası arasında köklü farklılıklar kalmamıştır. Yine de, muhafazakârlar, Mitterrand'ın ilk döneminde kamulaştırılan bir kısım işletmelerin yeniden özel sektöre devrini öngörmektedirler ve bu konuda ihtilaf çıkması muhtemeldir. En fazla anlaşmazlık çıkabilecek konular, sonraki seçimlerde taraflara avantaj sağlamaya yönelik yasamaya ve yürütmeye değgin konular olabilir. Örneğin muhafazakâr hükümet, seçim sistemini yeniden değiştirip iki kademeli eski sisteme döneceğini ilk günden açıkça ilan etmiştir.

Her halukârda, hem muhafazakârların, hem de sosyalistlerin iki yıllık cohabitation dönemini kendi lehlerine işletmek isteyeceklerini, bunun için de her düğümlenen mesele, her yürümeyen icraat için karşı tarafı suçlayarak, "tek başıma yürütme gücü elimde olsaydı bunlar olmazdı" diye kendilerine puan toplamaya çalışacakları ve sonuçta bunları seçimlerde oya tahvil etmenin peşinde olacakları muhakkaktır.

Beş yıl önce köklü ekonomik ve sosyal değişimler içeren bir programla ve çalışanlar lehine büyük vaadlerle işbaşına gelen sosyalistler, programlarında öngördükleri hedefleri gerçekleştiremedikleri gibi, vaadlerini de yerine getiremediler. Dev tekellere karşı kararlı ve ısrarlı bir mücadele yürütülmedikçe ne işsizliğin önü alınabilirdi, ne de hayat pahalılığının. Sonuçta sosyalistler ekonominin yönlendirilmesinde tekellerin güdümüne girdiler ve bunalımın yükünü, "istikrar programı" adı altında çalışan yığınların omuzlarına yükleme yoluna gittiler. Böylece beş yıl önce ele geçirilmiş ve kitleler lehine pekçok şeyin gerçekleştirilmesini mümkün kılabilecek önemli bir fırsat, beş yıl ile birlikte, sosyal demokrasinin iflah olmaz kapitalizm yandaşlığı nedeniyle heder olup gitti. Şayet sosyalistlerin kaybı çok daha büyük olmadıysa bunun nedeni, muhafazakârların seçmene verebilecekleri yeni birşey olmamasıdır.

Solun kaybettiği prestijden komünistler de –hiç hak etmedikleri halde– paylarını aldılar. Fransız Komünist Partisi'nin oyları yarım yüzyıldan bu yana ilk defa % 10'un altına düştü. Uzun yıllar boyu Fransız solunun oy dağılımı bakımından da en büyük partisi olan FKP'nin oy oranındaki dramatik düşüş, dünyanın açık-gizli tüm anti-komünistleri arasında bayram sevinci yarattı. Komünistlerin Fransa'da da "zamanla yarışma sürecine girdikleri" ve bu gidişle pekçok Avrupa ülkesindeki yandaşlarına benzeyecekleri türünden "yorumlar" boy göstermeye başladı.

FKP'nin oy kaybı kuşkusuz olumsuz. Ancak mesele antikomünistlerin niyetleriyle ve dar kafalılıklarıyla açıklanabilecek kadar sathi değil. Gelişkin kapitalist ülkelerin komünist partilerinin İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki dönemde toplumsal etkinlik ve özellikle seçmen desteği konularında belli sıkıntıları olduğu bilinen bir gerçek. Fransız komünistlerinin de seçmen oyu meselesinde başlarının ağrıdığı aşağıdaki tablodan belli:

Seçim Yılı	Oy Miktarı	%
1973	5085108	21,41
1978	5791525	20,61
1981	4003025	16,12
1986	2724381	9,79

2. Dünya Savaşı sonrasında, 1946'da yapılan ilk seçimlerde FKP'nin, oyların %28,6'sını topladığı gözönünde tutulursa, komünistlerin oylarındaki azalmanın hiç de yeni bir olgu olmadığı daha iyi anlaşılır. Bazı istisnalar dışında gelişkin kapitalist ülkelerin çoğunda gözlenen bu olgu ile FKP'nin son seçimlerdeki oy kaybının birbirine karıştırılmaması gerektiği açıktır.

Az önce de belirttiğimiz gibi FKP, en başta sosyalistler nedeni ile solun kaybettiği itibarın ceremesini çekmiştir. 1984

yılına kadar komünistlerin de bakan verdiği hükümetin sosyalistlerden kaynaklanan başarısızlığı ortalama seçmen tarafından solun başarısızlığı olarak değerlendirilmiş ve yaklaşık % 11 oranında seçmen 1981'de sol için oy kullanırken bu sefer sağa oy vermiştir. Kuşkusuz bu % 11'in içinde 1981'de FKP'ye oy vermiş olanlar devede kulak misalidirler. Ama oylarda bu oranda saf değişikliği geriye kalan sol oyların bölüşümünü etkilemiş ve dolayısıyla komünistlerin oyu azalmıştır.

Ayrıca komünistlerin oyunun azalmasına etkiyen başka faktörler de oldu. Bunlardan başlıcası seçim sistemindeki değişikliktir. Önceki sistem tek aday ve balotaj esasına göre olduğu için, her hangi bir partiye bağlı olmayan seçmenler ilk turda kaygı duymaksızın kendilerine en yakın gördükleri partiye oy veriyorlardı. Şimdi seçim sistemi değiştirilip nispi sisteme geçilince Mitterrand ve sosyalistler, "solcular, oyunuzu komünistlere verip heder etmeyin!" temasını yoğun bir şekilde işlediler. Sonuçta gönlü komünistlerden yana fakat yeterince siyasi olgunluğa erişememiş pekçok solcu seçmen bu propagandanın tesirinde, oyunu komünistlerden esirgedi.*

FKP'nin oylarındaki azalmanın genel ve özgül nedenlerinin gözden geçirilmesi, hem bu yazının kapsamına sığmaz, hem de bu iş öncelikle Fransız yoldaşlarımıza düşer. Çünkü bunu en gerçekçi ve yetkin şekilde becerebilecek, geleceğe yönelik politikaları tespit edecek konumda olan onlardır. Seçimler, bir partinin yığınlar içindeki yaygınlığının ve etkinliğinin ölçütlerinden birisidir. Ama bir proletarya partisinin politikasını belirleyen sadece seçimler değildir. FKP, köklü geleneğiyle, Fransa işçi sınıfı içindeki rakipsiz denebilecek etkinliği ve itibarıyla, Fransa'da olduğu kadar uluslararası platformdaki saygınlığıyla, Fransız emekçilerinin aydınlık yarınlarının en büyük güvencesi olmaya devam edeceklerdir. ■

* Tek adaylı çoğunluk sisteminden nispi sisteme geçilmesi sonucunda komünistlerin oylarında azalma oldu diye, eski sistemin daha tercih edilir olduğu zehabına kapılınmamalıdır. Yeni nispi sistem bilhassa komünistleri parlamentoya sokmamak için getirilmiş eski sistemden daha demokratik, oy oranlarının parlamentoya yansımasında daha adildir. Örneğin son seçimlerde eski sistem uygulansaydı FKP, parlamentoya 35 yerine sadece 9 temsilci sokabilecekti.

SOSYAL DEMOKRASİ VE BİLİMSEL SOSYALİZM

(6. sayfadan devam)

Hele "işçi sınıfının örgütlü mücadelesi" sosyal demokratların icadı imiş gibi gösterme girişimlerine verilebilecek en uygun cevap, meşhur halk deyişiyle "tereciye tere satmak"tır. "İşçi sınıfının örgütlü mücadelesi" olmaksızın hiçbir yere varılamayacağını baştan beri en kararlı şekilde savunanlar ve bunun *GEREĞİNİ* yerine getirenler hemen münhasıran Marksistler olmuştur. "İşçi sınıfının örgütlü mücadelesi" dendiğinde tüm dünyada akla gelen isim, bu sorunun en baş teorisyeni, hem de muzaffer uygulayıcısı olan LENİN'dir. Sosyal demokratların bu konuda "ev sahibini bastırma" çabaları, Marksistlerin tebessümle karşılayacakları bir aşağılık kompleksinin tezahürüdür. Günümüz dünyasında bir kıyaslama yapmak isteyenlerin çeşitli ülkelerde faşist yönetimlere karşı yürütülen mücadelelerde kimin ne yaptığına bir göz atmaları yeter de artar!

Sosyal demokrasinin "ideolojik" formasyonu hakkında kısaca ele aldığımız konular bu kadar. Birkaç cümleyle özetlenecek olursa sosyal demokrasinin "ideolojisi", işçi aristokrasinin dünyasını, onun dünyaya bakışını yansıtır. İşçi aristokrasisinin meşgalesi işçidir. İyi kötü işçinin ekonomik ve sosyal haklarını savunur, bu alanda faaliyet gösterir. Öte yandan varlığı kapitalist düzenin devamına bağlıdır. Dolayısıyla "hangi düzen?" konusunda burjuvaziyle aynı saftadır. İşçi aristokrasisinin bu "ikili" konumu sosyal demokrasinin "ideolojik" formasyonuna eklektik bir şekilde yansırken mevcut düzeni savunma yanı "ideoloji'nin niteliğinde ağır basar. Bu nedenle sosyal demokrasinin "ideolojisi" bir tür *BURJUVA* ideolojisidir.

"Burjuva ideolojisi ama bir bölüm işçileri peşinde sürüklüyor. Bu nasıl mümkün oluyor?" Evet, mümkün oluyor. Özellikle "batı"nın gelişmiş kapitalist ülkelerinde oluyor. Çünkü maddi şartlar buna müsait. Ama bu böyle devam etmeyecek. Sosyal demokrasiye hayat veren başlıca kaynağın, emperyalist sömürünün sonu yaklaştığı ölçüde sosyal demokrat "ideoloji"nin de etkinliği gerileyecektir.

Ama ne ki sosyal demokrasi şimdilik kendine pek güveniyor:

> "Programı tanıtmak için parti dergisinde yayınlanan başyazıya göre 'program önerisi marksist teolojinin bakış açısından tamamen arındırılmıştır.' Bazı gözlemcilere göre bu, marksizmin sessiz bir defin törenidir." (agk, s. 182)

Yukardaki sözler, eğer kendini bilmezlikten ve küstahlıktan kaynaklanmıyorsa, olsa olsa dünyayı İsveç kadar gören bir darkafalılığın ürünüdür. (Sosyal demokratlar İsveç Parlamentosu'nda çoğunluğu hemen daima komünistlerin oylarıyla sağlarlar, bu da ayrı!) Bir Bernstein'i, bir Kautsky'yi –işçi sınıfının mücadelesine verdikleri zararlar dışında– bugün kim hatırlıyor? Bu bölümde adı geçen bir Wigforss'u kim tanır? Birileri tarihe "defnedilmekte" ise sosyal demokrasi dönüp aynaya bakmalıdır.

"Marksizmin defnedildiği" iddiasına gelince... Şuna bir de Reagan inansa ve böylece dünyamız nükleer bir felaketten kurtulsa!..

(Sürecek)

Fransa'da «Cohabitation» Başlarken

16 Mart 1986 günü yapılan Fransız parlamento seçimleri bütün dünyada büyük ilgi ile izlendi. Çünkü getireceği sonuçlar açısından gerçekten hayli kritik bir seçimdi. Seçim öncesi anketlerine göre iktidardaki sosyalistlerin seçimden yenilgiyle çıkacakları ve parlamentodaki mutlak çoğunluklarını kaybedecekleri kesindi. Aynı anketler komünistlerin de önemli oy kaybına uğrayacaklarını ve sosyalistlerin hükümette kalabilmeleri için komünistlerin desteğinin de yetmeyeceğini gösteriyordu. Öte yandan Paris belediye başkanı Jacques Chirac ve eski devlet başkanı Giscard d'Estaing'in başını çektikleri –bir kısım muhafazakâr partilerden oluşan– "muhalefet" ortaklığının parlamentoda mutlak çoğunluğu sağlayacak sayıda sandalye elde edeceği kesinlikle söylenemiyordu. Böyle bir durumda parlamentoya gireceği anlaşılan Le Pen'in faşistleri (FN) "anahtar" rolü mü oynayacaklardı?

Sorular bir hayliydi. Yine de en büyük ihtimal, Gaulistlerin partisi "Cumhuriyet İçin Beraberlik" (RPR) ile d'Estaing'in etrafında toplanan "Fransız Demokrasisi İçin Birlik" (UDF) hareketinin, faşistler dışında kalan Çeşitli Sağ (DVD) ile birlikte hükümet kurabilecek çoğunluğu elde etmeleriydi. Seçimleri ilginç kılan da işte bu ihtimaldi. Bu ihtimal gerçekleştiği takdirde Fransa'yı kim yönetecekti? Elysee'nin(1) mi sözü daha çok geçecekti, yoksa Matignon'un(2) mu?

(1) Başkanlık Sarayı
(2) Başbakanlık Konutu

Mitterrand 1981 Nisanında başkan seçildiği zaman benzeri bir durum ortaya çıkmıştı. O zaman parlamentoda çoğunluk muhafazakârlardaydı ve hükümet onlardan oluşuyordu. Yönetimde ortaya çıkan bu iki başlı durumdan kurtulmak için Mitterrand –başkanlık seçimlerinde aldığı oylara da güvenerek– seçimleri erkene aldı. Zaten muhafazakâr iktidarlardan bıkmış olan Fransız seçmeni, sosyalistlerin, "yönetimdeki uyumsuzluk" endişelerine de hak vererek, eskilerde görülmedik ölçülerde solu destekledi. Sonuçta sosyalistler oyların yaklaşık %38'ini elde etmelerine rağmen –ki bunun içinde Radikal Sol Hareket'in (MRG) de oyları bulunmaktadır– iki kademeli seçim sisteminin sağladığı büyük avantajla parlamentoda mutlak çoğunluğu, hem de açık farkla sağladılar. Böylece Elysee ile Matignon arasında uyum yeniden kurulmuş oldu.

Oysa son seçimlerde durum farklıydı. Seçim sonrasında, muhafazakâr muhalefetin çoğunluğu elde etmesi halinde, başkanla hükümet arasında uyumun sağlanabilmesi için ya sosyalistlerin azınlık hükümeti kurmaları ve parlamentodan güven oyu almaları gerekecekti, ya da Mitterrand'ın istifa etmesi ve erken bir başkanlık seçimine gidilmesi. Ne ki seçim öncesinde taraflar, seçimler sonrasında ellerinde bulundurdukları imkanlardan taviz vermeyeceklerini açıkça deklare ettiler. Ve böylece Fransa tarihinde ilk defa "cohabitation" gündeme geldi.

"Cohabitation"un Türkçe karşılığı "birlikte yaşamak". Resmen evlenmeden birlikte yaşayan çiftler için kullanılıyor. Batı'nın gelişkin kapitalist ülkelerinde bir hayli yaygın bu tür beraberlikler. Çeşitli nedenlerle resmen evlenmeye karşı çıkan veya buna gerek görmeyen pekçok çift birlikte yaşıyorlar, çoluk çocuk sahibi oluyorlar. Bu tür aileler yadırganmadıkları gibi, resmen evli ailelerin yararlandıkları sosyal ve ekonomik haklardan da istifade ediyorlar. İşte politikada farklı türden görülen "solcu" sosyalistlerle, sağcı muhafazakârların "yürütme" gücündeki ortaklığını ifade etmek için resmen evlenmemiş çiftlerin durumuna kinaye "co-

(Devamı 14. sayfada)

Partiler	Oy Sayısı	%	Sandalye sayısı
Aşırı Sol	422 109	1,51	–
Komünist Partisi	2 724 381	9,79	35
Sosyalist Partisi	8 679 723	31,19	215
Solun Birliği	56 044	0,20	
MRG	107 591	0,38	
Çeşitli Sol	277 936	0,99	
Çevreciler	339 939	1,22	–
Bölgeciler	22 218	0,07	–
RPR–UDF	11 378 369	40,88	292
Çeşitli Sağ	1 111 432	3,99	
FN	2 705 497	9,72	35

kitle YAZIŞMA ADRESİ: Postfach 10 16 34, 41 Duisburg 1 – F.Almanya, Fiyatı: 50 T.L